

FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 46/2014 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om nödcentralsverksamhet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 2 december 2014 regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om nödcentralsverksamhet (RP 265/2014 rd) till förvaltningsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Johanna Hakala, inrikesministeriet

- regeringsråd Anne Koskela, social- och hälsovårdsministeriet
- direktör för nödcentralstjänsterna Marko Nieminen, Nödcentralsverket
- specialsakkunnig Marika Rönnberg, Finlands Dövas Förbund rf.

Dessutom har skriftligt yttrande lämnats av

- kommunikationsministeriet
- dataombudsman Reijo Aarnio
- Finska Hörsselförbundet rf.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslår regeringen att lagen om nödcentralsverksamhet ändras. Syftet med propositionen är att främja befolkningens säkerhet genom att säkerställa nödcentralsverksamheten ännu bättre än tidigare. Genom lagen möjliggörs en styrningsfunktion vid mottagning av nödmed-

delanden som kommer från ett abonnemang eller en utrustning som inte kan identifieras och lokaliseras. I lagen tas det också in bestämmelser om förhandsregistrering för skickande av nödmeddelanden som textmeddelanden.

Lagen avses träda i kraft den 1 maj 2015.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Genom den föreslagna lagen får lagen om nödcentralsverksamhet (692/2010) bestämmelser om en styrningsfunktion för nödmeddelanden i vissa situationer, och dessutom blir det möjligt att sända nödtextmeddelanden (nedan kallade

nöd-sms) till nödnumret 112. Det rör sig om viktiga lagändringar, anser förvaltningsutskottet. Bestämmelserna innebär att finländarna garanteras hjälp samtidigt som nödcentralerna och andra myndigheter i hjälpkedjan får tryggade verksamhetsförutsättningar.

Utskottet tillstyrker lagförslagen, men med följande synpunkter och förslag till smärre ändringar.

Nöd-sms till 112

Möjligheten att skicka nöd-sms till det allmänna nödnumret 112 är en betydande förbättring i synnerhet för grupper med särskilda behov, såsom hörsel- eller talsskadade personer. För närvarande kan nöd-sms sändas bara till nödcentralernas egna GSM-nummer. Efter det att nöd-sms till 112 har införts behöver den hjälpbehövande bara komma ihåg ett enda nummer. På det sättet förbättras medborgarnas lika möjligheter att få kontakt med nödcentralen.

Ett samtal via nöd-sms är ett annorlunda sätt att kommunicera än vanliga telefonsamtal och ställer egna krav på kommunikationen. Därför måste uppmärksamhet ägnas åt kvaliteten på textmeddelandena (sms:en). Dessutom måste det beaktas att det finns två nationella teckenspråk i Finland, ett finskt och ett finlandssvenskt. Det är särskilt viktigt att sms:en är klara och begripliga i de lägen där skriven finska eller svenska är andraspråk för den teckenspråkige eller där det är fråga om äldre.

Enligt propositionen krävs det registrering i Nödcentralverkets användarregister av den som vill börja använda tjänsten med nöd-sms till 112. Syftet med denna förhandsregistrering är att säkerställa att systemet fungerar och att hjälpen når fram samt att motverka missbruk. Dessutom går det att informera den som registrerar sig om hur man använder tjänsten och vilka tekniska begränsningar den har.

Regeringen föreslår att en registrering ska gälla i två år åt gången. Men grupper med särskilda behov har ändå ofta ett permanent behov av möjligheten att sända nöd-sms. Samtidigt utgör tidsbegränsningen en garanti för att registeruppgifterna hålls uppdaterade. Genom registrering blir det också möjligt att bedöma både tjänstevolymen och hur tjänsten fungerar. När reformen genomförs måste man emellertid se till att informera dem som registrerat sig som användare av sms-tjänsten om att tvåårsperioden håller på att ta slut. På detta sätt går det att undvika att

användaren oavsiktligt kopplas bort från tjänsten.

Icke-registrerade personer som skickar nödmeddelanden som nöd-sms kommer att få ett svarsmeddelande från Nödcentralverket. Det ska innehålla en uppmaning att ringa ett nödsamtal och registreringsanvisningar. Utskottet påpekar att den som inte hör eller klarar av att kommunicera via tal inte heller i ett nödläge har denna förmåga. Därför är det viktigt att Nödcentralverket i samarbete med de berörda handikapporganisationerna aktivt informerar om skyldigheten att registrera sig innan man börjar använda tjänsten och om hur viktigt det är för att få hjälp i brådskande lägen.

Det är över lag viktigt med tillräcklig rådgivning och handledning om sms-tjänsten till 112, inklusive effektiv information som beaktar grupperna med särskilda behov, anser utskottet. Adekvata resurser måste reserveras för Nödcentralverket, så att det kan genomföra reformen.

Utskottet poängterar att inrikesministeriet noga bör följa och bedöma hur tjänsten med nöd-sms till 112 genomförs samt reformens konsekvenser, särskilt i fråga om hur grupper med särskilda behov får hjälp. Dessutom bör man utifrån erfarenheterna av reformen granska möjligheten till tillfällig registrering med sms och även till annan praxis. För en del kan ett prepaid-abonnemang vara det enda tillgängliga alternativet av ekonomiska orsaker. Det är viktigt att utreda möjligheterna att skicka nöd-sms från prepaid-abonnemang, menar utskottet.

Detaljmotivering

13 b §. Nödtextmeddelande. Vid ingången av 2015 trädde informationssamhällsbalken (917/2014) i kraft. Samtidigt upphävdes kommunikationsmarknadslagen (393/2003). Utskottet föreslår därför att hänvisningen till kommunikationsmarknadslagens 55 § 1 mom. i 1 mom. ändras till en hänvisning till 278 § 1 mom. i informationssamhällsbalken. Enligt den bestämmelsen i informationssamhällsbalken är teleföretag som är verksamma i telefonnät skyldiga att för sin del se till att användarna per telefon eller

via textmeddelande avgiftsfritt får kontakt med det allmänna nödnumret 112.

Ikraftträdandebestämmelsen. Regeringen föreslår att lagen ska träda i kraft den 1 maj 2015. Utskottet föreslår att den exakta tidpunkten för ikraftträdandet ska lämnas öppen i enlighet med rådande praxis. Det är enligt utskottet emellertid viktigt att lagen träder i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst.

Det framgår av propositionen att det nya nödcentralsdatasystemet (Erica) kommer att medge mottagning av nöd-sms till 112 när det väl börjat användas i hela landet. Enligt inkommen utredning har den ursprungliga tidsplanen för datasystemet ändrats. Därför föreslår utskottet att ikraftträdandebestämmelsen kompletteras med att de föreslagna 13 b och 25 a § ska tillämpas först tre månader efter det att Nödcentralsverket har börjat använda det nödcentralsdatasystem som gör det möjligt att ta emot nödtextmeddelanden.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslaget enligt propositionen men 13 b § och ikraftträdandebestämmelsen med följande ändringar:

13 b §

Nödtextmeddelande

Med nödtextmeddelande avses i denna lag ett sådant textmeddelande som avses i 278 § 1 mom. i informationssamhällsbalken (917/2014).

(2—5 mom. som i RP)

Denna lag träder i kraft den 20 . Lagens 13 b och 25 a § ska dock tillämpas först tre månader efter det att Nödcentralsverket har börjat använda det nödcentralsdatasystem som gör det möjligt att ta emot nödtextmeddelanden.

Helsingfors den 3 februari 2015

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Pirkko Mattila /saf
vordf. Mika Kari /sd
medl. Maarit Feldt-Ranta /sd
Satu Haapanen /gröna
Reijo Hongisto /saf
Risto Kalliorinne /vänst

Elsi Katainen /cent
Antti Lindtman /sd
Tapani Mäkinen /saml
Mika Raatikainen /saf
Kari Tolvanen /saml
Ulla-Maj Wideroos /sv.

Sekreterare var

utskottsråd Minna-Liisa Rinne.